

Передаплата

■ «РУСАНА» випоміть: в Австрії:

за члнй рік . . . 30 вер.
в рік року . . . 30 вер.
за чергть члнй . . . 5 вер.
за місяць . . . 170 вер.

За границею:

кільк рік . . . 16 рубль
або 36 франків
за рік року . . . 8 рубль
або 18 франків

Поводжене часом по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу як випоміть в не новельмх мові і впрі не мовльмх, 30 верше ми сече і віра руська.» — В Русько-українськьм М. Шахматова.

Виходить 3 рази в тиждень по 32 стор. в рік. Ціна в рік 3 руб. 50 коп. Редакція, адм. касандія «Руська» ч. 1, м. Дибровиця (Корчизька), Ассоціація мисловца в Агевий Соколовського в південній Галичині.
Руською мовою складає вперше вперше вперше. — Редакція! неоплатити цілком від порту. — Оголошення авчійші пріймають ся по 20 с. від стрічки, а в «Відзнак» 40 с. від стрічки. Подати і пріймати доносена по 30 сот. від стрічки.

Краківський Czas про руску справу.

(+) Переговори правительства з парламентарною комісією руського клубу в державній раді викликали справедливо бурю в польських денникарстві, за проведом всепольского Slowa, як ми вже звіщали, а крім того закінчили і в польським колі. Одначе ся буря, що погуляла по стовпцях польского денникарства а також зашуміла в польським колі, зєднала тільки велику курву і закінчила ся о соромленем всепольского сторонництва і его провідора Гломбінського та виявила в поній нагоді оглядене змагане сего сторонництва до осягненя міністерських тек і визначних урядових становищ. Усі ті змаганя були украшені високопатріотичними окликами, котрі мали показати світові, як то всеполяки стоять на сторожі польських народних справ, народного стану посідана, загроженого півбю Русинами.

Перед кількома днями не в перший раз указали ми неспійність пересаджені на галицьку ниву теорії придуманої німцями центральністи про народний стан посідана. Колиб сю теорію, примінену до ческого питання, котрого рішене мало би посіданати лише за згодою Німці, приложено до наших національно-політичних відносин і на тій основі вимагано, щоби правительство чи то центральне чи крайне нічого не могло зробити в користь руського народу, то в такім случаю зовсім справедливо моглоб Русини вимагати, щоби правительство не доводило ніякому домаганю польского кола, на яке не годили би ся також русий клуб соймовий і державної ради. Тоді лише можна би говорити, що уступок не робить односторонню правительство, котро ніколи не питало ся Русини, наколи розходило ся о які небудь придбани для польского кола.

Обговорюючи вислід переговорів правительства з руськими послами, вказували ми на те, що про се знала і президія польского кола (отже й др. Гломбінський) і намісник гр. Погочий та міністер Куритовський, котрі були првствурні при тих переговорах, а знав про се і міністер для Галичини, гр. Дідушинський, як описля виявляв си, хоч не був присутній на переговорах. Але при сій нагоді ми виказали хибність погляду більшости польского денникарства і всеполяки, начет то призначеня потреб і домагань руського народу було вкороченем народного стану

посідана Поляків, було кривдою польского народу.

Замітний в сій справі голос краківського Czas-у, над котрим польські агорієльці повинні би поважно задумати ся. «Було би хибию, пише Czas, колиб ми до руських домагань прикладали таку міру, якою колись Німці міряли кожде народне придбане ческе, то значить, щоби ми кождоу користь Русинів уважали до іршо шкодою Поляків.

«Мімо ніякого стану народної боротьби в краю, ми не в той думки, що економічне і культурне скріплене Русинів в ослабленем нашого становища, бо додобавляючи конечність спільного пожиття, віримо в можливість згідливого пожиття спільного з Русинами в будучині.

«З той отже точки погляду, пише дальше Czas, навіть видані з руського жерела висясна, не дають поводу до занепокоєня. Обмінюючи іменно помешні справи, ми привердеці зазначати, що дальші обиди руських катедр і заберженем польского характеру львівського університету і прав факультетів що до іменованих професорів, — що утворене гіпотетичного банку, о скілько розходить ся лише о потреби селяньского кредиту, — що управління важного питання в громадах в тім самим агальним дусі, в яким в розпочатий язиковий закон сего року — все те в річі, котрі для Русинів в неперечоно вельми цінні, не нарушуют в нічим нашого стану посідана в краю. Чиж би впрочім можливою була ухвала польского кола з середи, колиб було инакше».

Якнебудь не з усіми тими виводами Czas-у можемо згодити ся, всеж такі відбінювати они вельми від того загорілого розворушення, яке після оповіщення комунікату руського клубу проявило ся в польським денникарстві а навіть всепольськими провідорими було викликане в польським колі. З тих кругів очевидно виявила пущка до польской академічної молодіжи, котру наполюхано, начет Русини сиривді вже бажали загарбати для себе львівський університет.

«Не чужого ми бажам, а свого то права», скажемо з нашим поетом Шахматовим; отже зовсім злишне тут побочюване Поляків про їх народний стан посідана, а як раз таке негациєне становище, яке все і всюдю супроти Русинів, їх народних потреб і домагань займаючи і занимають всеполяки і їх денникарство, доведе до того розвтрєня і розогненя між Русинами а Поляками в Галичині на шкоду обидвох народно-

сті і краю. Крайна отже пора, щоби аспельякі взяли собі до серія слова Czas-у, як небудь голос сего консервативного денника для них не менше осоружний, як голос русий.

З руху нічного в Англії.

В Манчестрі дня 22. м. м. отворено річний збори національного товариства працюючих жінок. До сего товариства належить ото сорок менших союзів, а взагалі на збори до Манчестру прійбуло 430 заступниць жіноцї з найрїжнійших станив. Тому слушно названо сї збори першим великим парламентом жіноцї. Між провідницями прійбули визначніші: піні Creighton, вадна по попереднім англійським епископи Лондону, піні Садбурга, Графіня з Десарт і інші женци з найзнаменитіших родин сїднїи кола заступниць найбогатіших фабричних робітниць краю. Головний реферат першого дня був обчислений для моголорих дівчат, і піні. Creighton говорила про відвічальність, яку на женцини вкладає свобода. Бєсідниця доказувала, що права, які собі до тепер женцини здобули, уважас ся в дубе многих врявах за шось недостаточного, в Америці мають бути ще найбільші. Але в тім напрямі дійшло би ся вже много дальше, коли би женцини самі не були показали ся найнебезпечнішими неприятельками поступу на тій дорозі.

Вони завжди гонорили про се, що ся або тога робота має їм бути дозволена, а коли післи їх влобди сталось, тоді їх не можна було ніде знати. Коли жадає ся свободи, то треба також разом працювати. Женцини не повинні жадати своїх прав лише для забави, а мужичинам казати за них працювати. Друга бєсідниця промовляла за заложенем можливо як найбільше добрих клубов для моголорих дівчат, бо се здержувало би їх над вчасного виходу за муж; се добре, як дівчата виходять за муж, але нехай се не діє ся за вчасно Дівчата повинні остатись незамужими найменше до свого двнацять п'ятого року, се буде лучше від кождим зглядом. Рівночасно відбуло ся в Free Trade Hall піні пронодом жени англійського епископа Кнокта засідане для матерів. Реферат на тім засіданю мада піні. Садбурга на тему, як можна донове гніздо вчинити слашійшим. Женцини повинна з певностию передувати на се уважат, щоби дїм удержувати чисто і в порядку, але тим самим вона не повинна зараз зі своїм мужем свари ти ся, як він коли з заболоченими чобітьми прійде до хати, бо першим старанем жени повинно бути, щоби свого мужа і свої діти вчинити щасливими.

Нехай же передосім ся ті посідній слова пам'ятає цілий згел нашого жі.

вчення, а «Книж лівківських Українок».

Перше виховує свої красавиці до життя не на новітній еманіляції, а на старій, на старій, на старій, треба бути завжди по всяку реакцію, нехай буде як в небагато бігів, нехай буде, не потребує навіть знавця, і завжди Боже в церкві — але нехай виховує їх на віддання з Богом у серці, без чого не возьме їх навіть найкращий «радикал» і «атеїст». А як возьме, то тяжко буде покутувати!

Акція поборювала безграмотності.

П'ятью безграмотності, виведене послідовно конскрипцією на денне сьвітло, поставило наш край і наряд в сумний сьвітлі перед цивілізованим сьвітом, з якого отряться в заданім народу, краю і неїх добрих мислячих людей.

Від послідної конскрипції минають літа за літами, проминає пригожий час добори з грамотності, а зближається нова конскрипція, котра хіба при п'янішим стані в пічмі не поправит відносин.

Права, спорадично чуєш про змагання одиниць, які одушенелі любовно народу і чесно його старують ся з пожегтованим власних сил, часу і накладу боротися з сею занаю, але чим же можна наважити успішно акцією, чим спорадичні факти по кілька в повіті спроможні в обороті і усунути лихо, котре родилося, множилось і закривалося літати?

До сеї акції треба сполучи всіх можливих до ужиття сил, треба старати ся, або бажане се перейшло в кров і кости цілого народу, а з другої сторони обдумані і винайдені таких средств, які найкоротшим часівіями би до діла, коротко кажучи треба спільної, великої, планової обдуманой акції.

Чим наряд наш, що виния тільки живої, невмиручої сили, мав би супроти загально відученої і десь потрібної народної освіті стоїти відносно? Чим може, або наряд, що бажачою лучшої долі для своїх дітей, з пожегтованим від їх откам до місних народних і середних шкіл — не чути потреби і konieczности освіти? Чим в щоденнім життю не відчує бодай більшість або половина учокерня і недогдога . пливучої з незнаємости читаня і писаня?

Всякі міркання на сю тему, хотія би були песимістичні, не можуть пересвідчити нас, щоби наряд наш не бажав стати грамотним, не бажав просвітити, а радше десятки і сотки читальень по повітах, ширене ся писаного і друкованого слова, вроджена інтелігенція суть наглядним доказами, що наряд бажав освітити, бажав стати грамотним, а стає ему в самопомочі на перепони неорядчисті, а по части тяжка праця кола здобути кусянка хліба, котра так абсорбує його час і сили, що на просьвітчене себе самого мимо відученої потреби за мало звертає увагу.

Права, лучатися можуть гурти, що виявлять рівнодушність, але чим подібною случай мого генералізувати і уважати їх за преміси до виведеня висновків?

Неорядчисті сій повинности срийняти з самопомочі, випучати час, коли селянин наш в розмірно найбільше вільний, улекшити спосіб научаня, згуртувати неграмотних по селах, сиримувати їх волю до витревалости в побореню неграмотности, представити їм з одної отогорної школи, які пливуть з недостатком грамотности, а з другої вивести користь.

Акції сеї не може дальше виставляти добрий воли одиниць і спорадичним случаям, а мусить виянитися чим скорше спільна праця, в котрій виступилав цер-

ков, школа, власти, товариства просвітні в край, бож же ходити не о промишлячості забгананку, а о змигте патна неграмотности, яким наклепменчій край і наряд сєй край замешкующий.

Традиція несена просвітити серед верстви народу зрослась так з Церквою, що она супроти безграмотности своїх вірних не може стати остоорою, а взяти живу участь, через свої органи місцевих сьвященників, з помиж котрих не повинен знайти жаден без огляду на вік і заняття, котрий би відказав ся від сплнучасті і гуртовано людий і спільній праці.

Моральний вплив, заохота, жадане від новоженців попри практиковане виказане ся зі знаня правд віри — читане молитов, се могуті средства і сих ужити треба. Не нам поучати як вивязати ся маз духовенство наше — одно лише певне, що потреба спільної праці. Школа і учителя покликани до виконуваня і ученя молодого покоління можуть в значній часті причинитися до зменшеня неграмотности через довілі веденя курсів в селі шкільній, бране живої участі в веденю їх. Присьвячене трех годін в тижні вечером в так важній справі, сід фахових, досьвідних в научаню, уменьшило в однім році число неграмотних на тисячі.

Розуміємо, що праця учителів в тяжка, займає цілі дні, але сподіватися треба, що для так гуманної цілі знайдешо же се доволі соток учителів, що відкажуть би три годін тижнево на веденю курсу, або його надзорваню і керманню ним. Сєж їх фахове діло!

Сподіватися треба, що власти шкільній при согляданю веденій акції усуненя неграмотности через наші просьвітні товариства при сплнучасті Церкви підітруть змаганя своїм впливом і заохотою, та доложат і свою частку борбі з темнотою.

До веденя такої акції потреба фондів, а тих глядяти треба нетільки в самопомочі, але сьмію відкажкатися можна до фондів краєвих.

Розумю обдуманю акцію введеня курсів в житю, уложене плану поступованя, зачеркненя способу їх закладаня і веденя повинна станути у нас на першій місці, статися головним нашим змаганем. Від акції сеї ніхто не повинен відказатися, а кожний пісяя змоги повинен доложити цеголку, хто радою, хто заохотою, веденем, відмого.

Товариства просвітні в першій мірі покликани до сего діла, тож сподівальсь можна, що не тільки не відкажуть ся від него, але о скілько зачуваємо, підготувать тренальні гурти.

Се були би загальні уваги, што повинен взяти участь в веденю курсів грамотности, переходім тепер до дальших справ.

Крім правильних курсів грамотности, ведених планоно, немау поміч може віддати взаїмне научене, коли грамотні люди учать неграмотних, або старші школярі учать читаня і писаня старших неграмотних.

Взаїмне научене може віддати услуги в селаз розвиненій, гірських, де в більша трудність гуртових сходін.

У нас суть неграмотні в різким віці від наймолодших до найстарших. В селаз, де нема ще школи, там місьне на засноване приватної і курсу, в других, де школа є, неграмотні бувають починаючи від парубків а залежить се від того, чи школа від данна заснована, як була ведена, та чи обнимала всі діти в віці шкільнім. В сих селаз в першій мірі звернути мусимо увагу на підпарубочих, парубків і дівчат, а відтак на людий старших. Початок все найтруднійший, однак коли раз в селі переломить ся трудности, а переведено бодай оден курс

правильно, та викажесь наслідок праці, піде робота легше, за парубками пліуть і старші а не раз і попри них. Наколи пліви сьвященника буде сплнучий з акцією веденя курсу, наколи жадати буде, або молодіж в церкві молилась за книжочку, примір поділає рішучо на старших.

Чого мавось учити на курсах грамотности? Яко засаду поставити треба побачити як найменші вимоги. На раз обожитися на вичучена читаня, а де можливо і писаня та відчутваня і писаня цифер в обсязі 100, зазнакомленя з мірами і вагами, особливо з вагою десяти-мальною.

Поборім наперед початкові неперого, доведім до читаня і писаня, а много ми зробили.

Як кажуть, з ідженем приходить апетит, подібно станєт і тут. Наколи прозрити, самі обожять бажать дальшої науки, а се поставмо на дальній плані.

Розумісь само з себе, що подбати мусимо тимчасом о відновдній читанки для грамотних, або не зармануналась праці наша, се річню анкети, людий фахових і досьвідченя.

Надоходить пора зимова, час пригожий до веденя курсів, не відтїмаюсь з сям, а приступаму до праці; не говорім, що нема пригожих підручників, нема сего або того. Підручників маємо кілька: Равлюка, Солтиса, Буквар, наші а за українських Гринченя, Русова (Потьбі) і граматяку) лишім свободу вибору їх, бож ходити лишень о підставне вичучене читаня і писаня та чисел в невеличким обсязі, а практика научити нас дечого. По році согляданю праці і веденя евіденцій курсів і їх висадити по повітах і в краю будем мали субстрат до дальшої акції і алядімо неодає підручник, неодну читанку.

Сих декілька змаіток пускємо під осуд сусьпности і єї ярцї розвагу, при чім маємо на оці, чим лиюче нам дальше носити на собі патно народу неграмотного!

Б.

З України.

Погляд наш висловлений вчє, а про натрином новї думи піддержує не лише нїколи кїньского публіциста д. Бєрмєнов, а ми ї поділя за «Радом», але й д. М. Гур'євєнко в кїньским «Словї». Тїмто дїл доповненя подімо й сю статю, в котрій яказано також на іміонїре змаганя «земских зурбїя», щоби министерство Століпїна аступати «їстинно-русским» Бобрїнским. Ось що пише д. Гур'євєнко в статї:

Нова дума

Хоч поки що ми не маємо ще певних звісток про вибори по всіх губерніях Росїи, про те вже ти відомості, що догі надїїли, доволї для того, щоби сєзвати, що виборчий закон з черця зробив сное діло.

Ми раз по-раз казали, що новий виборчий закон, зведено на те, щоби державна дума іє народної сталя павською. І новї вибори найкращє показали, що ми говорїали правду.

Помїщїки, великі чиновники, предводителї дворянства, земські начальники, арюкроти, буржі губернатори, жандарми, офіцїри, генерали, полї і єпископи, — ось послї народної третїої думи, ось кого народ послав боронити свої інтереси.

Пуршкєни, Сїнодїо, Круєнскїєй, Калєвскїєй, Шїдїт — ось славні імена «орловодїої думи», — що змароє непроглядно сходить над долею трудящого люду.

Тїлькї не де не, нає сьвітлі яркі

